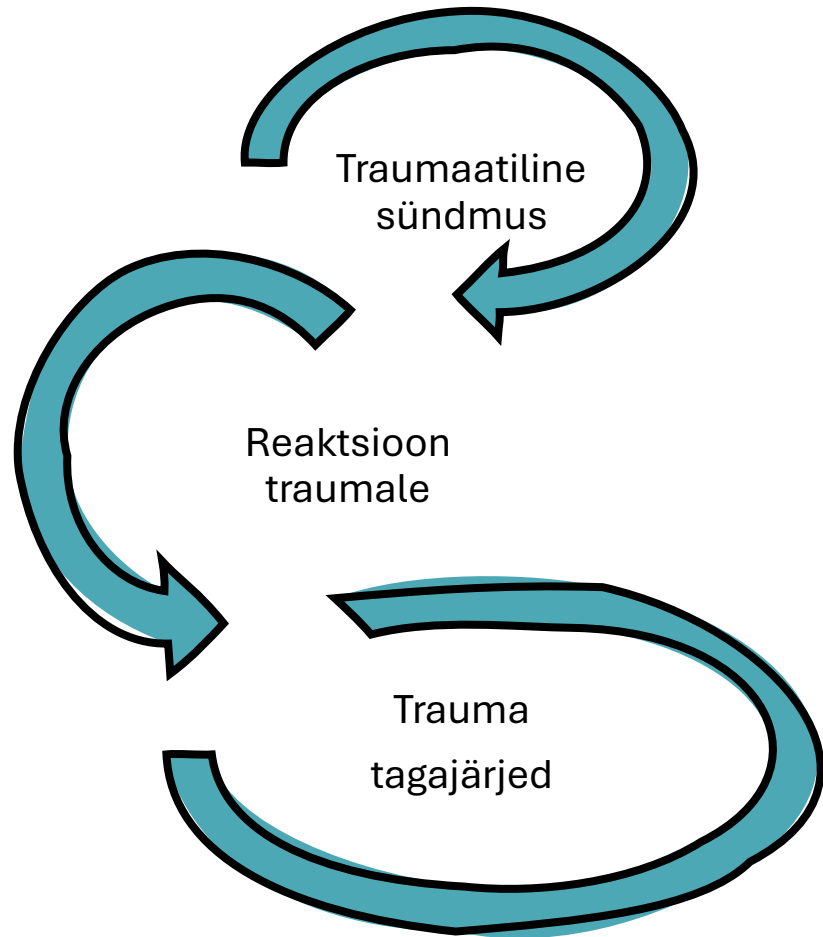

Kõikjal, kus leidub inimesi,

leidub ka traumakogemustega inimesi.

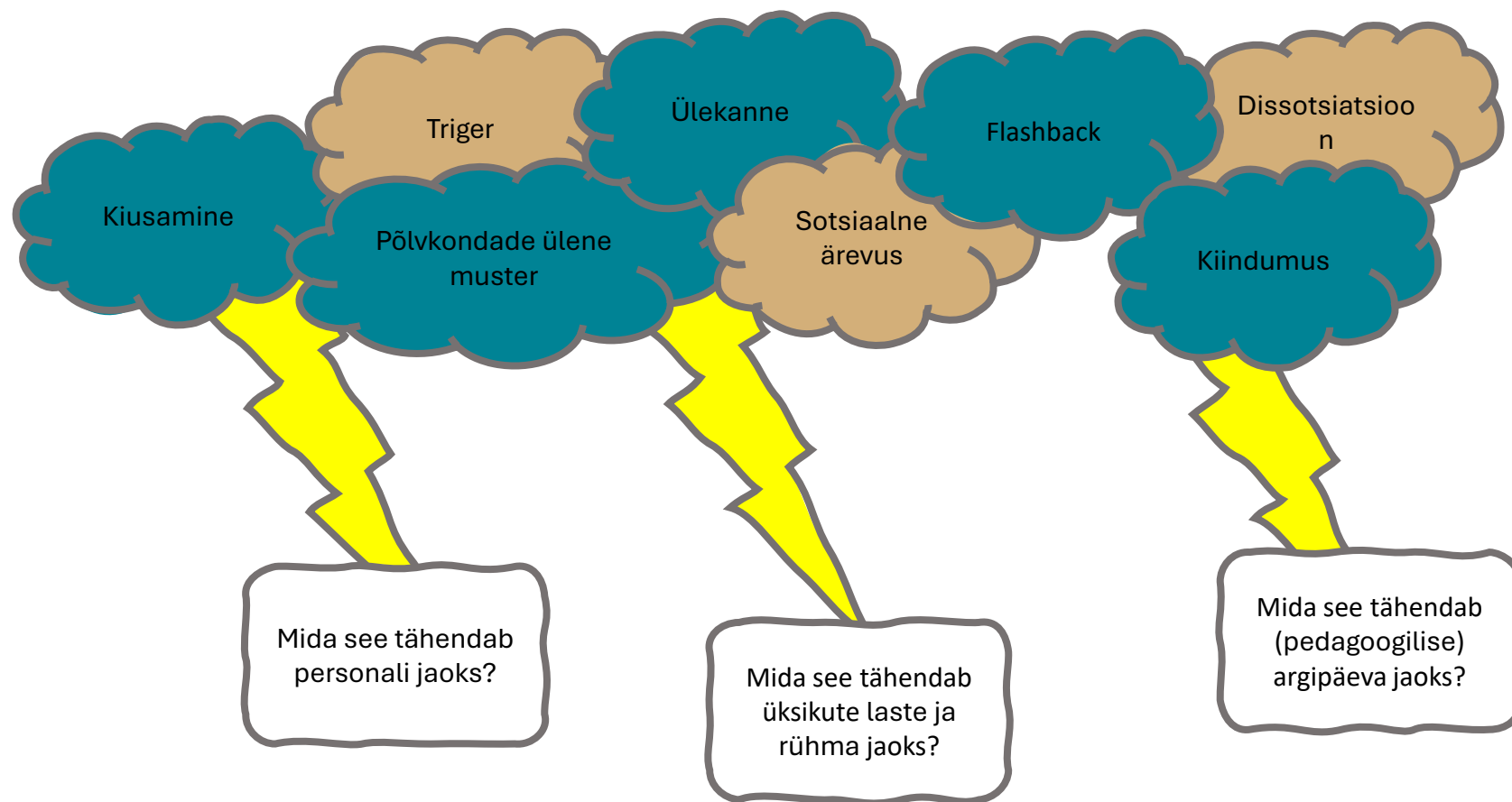
Trauma on elu tõsiasi.

Trauma

- Mida **noorem** on laps,
 - seda suurem on sündmuse **ulatus** ja **kestus**, ning
 - mida **lähemal** on laps kahju tekitajale,
- sega tõsisemad on tagajärjed.**

Trauma ja pedagoogika

Traumapedagoogika

"Traumapedagoogika

on katustermin [...] pedagogilistele kontseptsioonidele töös traumeeritud laste ja noorukitega".

Martin Kühn

"Traumapedagoogika

baseerub pedagogika parimatel traditsioonidel."

Wilma Weiß

- **Turvalised suhted**
- Teadmised trauma kohta
- Turvalised grupid
- Traumapedagoogilise suhtumisega meeskonnad

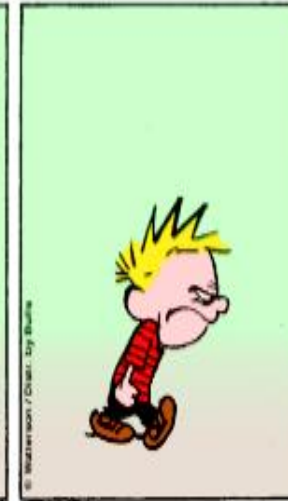
Varasem suhtekogemus

Ootused suhetele nüüd

Suhete
loomine/kujundamine

Lähedast suhet tühistav/tagasilükkav suhtlusviis

(Roland Schleiffer 2001)

Bill Watterson

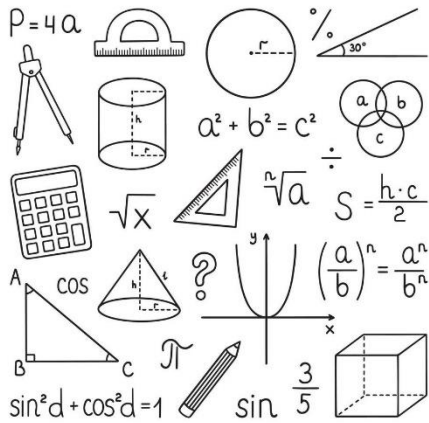
- Lähedase isiku äärmuslik tühistamine ja solvamine
- Selline solvang võib raskendada pedagoogidel omapoolset reflekteerimisvõimet
- Sellest tulenev ebakindlus ja hirm võivad aktiveerida kasvataja enda kiindumussuhete süsteemi
- Kasvab oht, et kasvatajad väldivad tulevikus lähedasi olukordi
- Laps võib omakorda tunda, et saab oma projektsioonile kinnitust: temast ei hoolita, ta hüljatakse
- Tagajärjeks: kiindumuse vältimine avaldub nii lapsel kui ka pedagoogil

**„Turvaline suhe
on eeltingimus
kognitiivsetele ja emotsionaalsetele
õppeprotsessidele.”**

Karl Heinz Brisch 2009

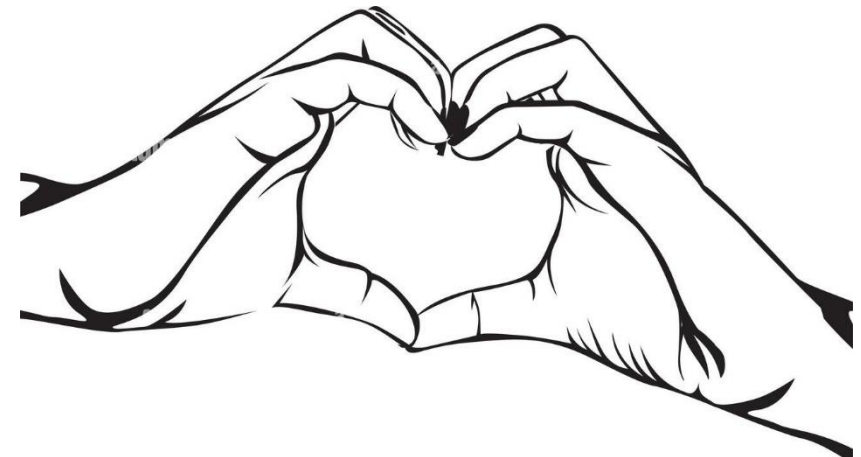
- Turvalised suhted
- Teadmised trauma kohta
- Turvalised grupid
- Traumapedagoogilise suhtumisega meeskonnad

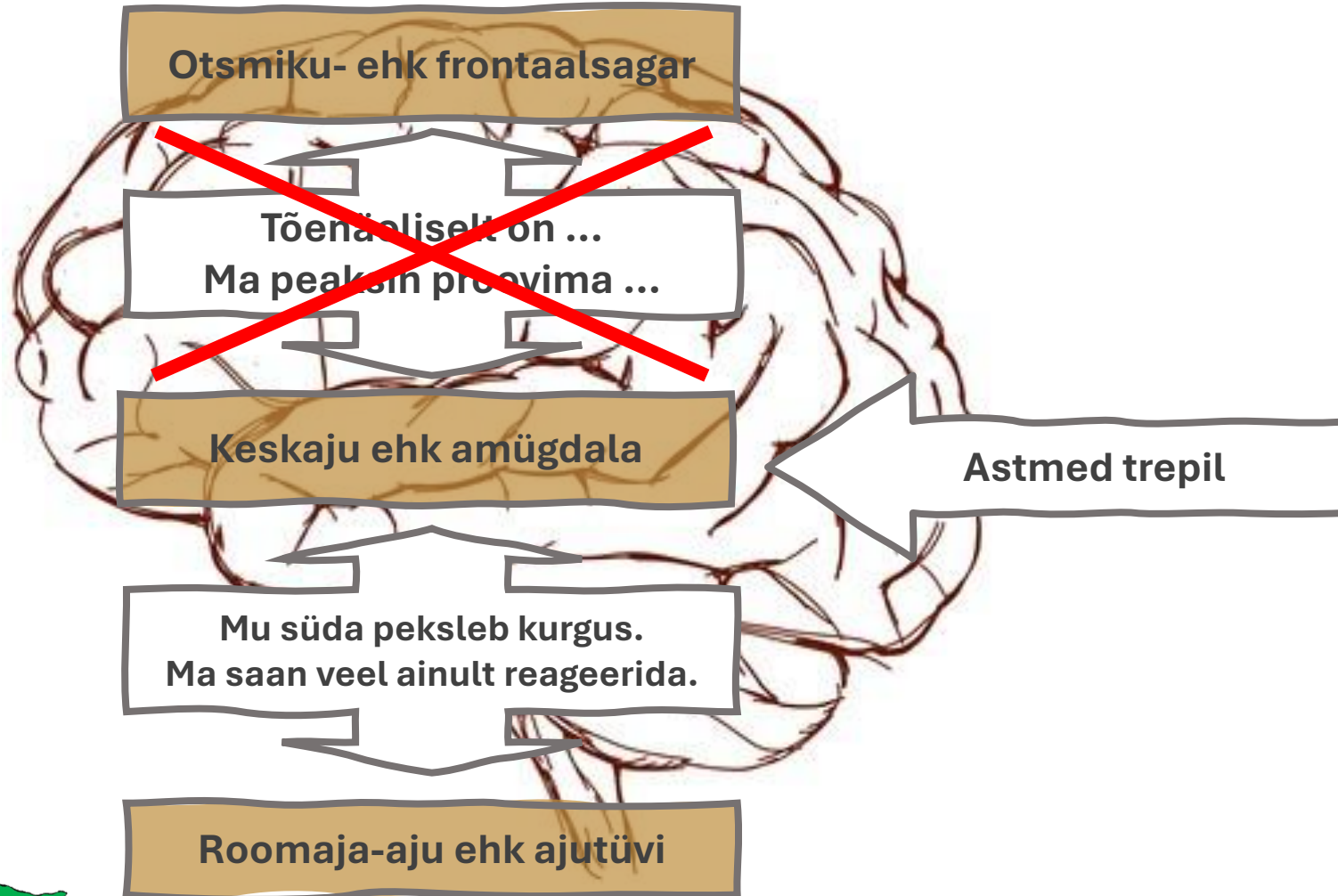
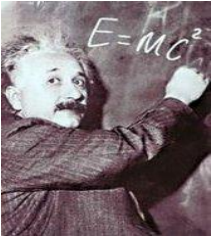
Mida teeb aju stressi korral?

- Kasutusse paiskub erakordselt palju energiat.
- See toob kaasa tugeva südamepekslemise.
- Nahas olevad veresooned tõmbuvad kokku ja suur kogus verd voolab suurtesse motoorsetesse põgenemis- ja võitluslihastesse.
- Hingamine muutub kiiremaks ja pealispindsemaks.
- Pupillid laienevad.
- Verbaalne väljendusoskus väheneb.
- Mõtlemine lülitub välja.

Kolmeosaline ajumudel

(Levine/Kline 2004)

Lapsed **mõistavad** seda mudelit.

See võtab lastelt **pinget vähemaks**.

Lapsed saavad siis **oma sõna sekka öelda**.

„Keldrikorrus on palju suurem, te ei kujuta ettegi, mis seal kõik peidus on.“

"Pult kiilus kinni."

"See ei olnud mina, see oli minu roomaja-aju."

Trigger - Linnakaart

Ma elan siin

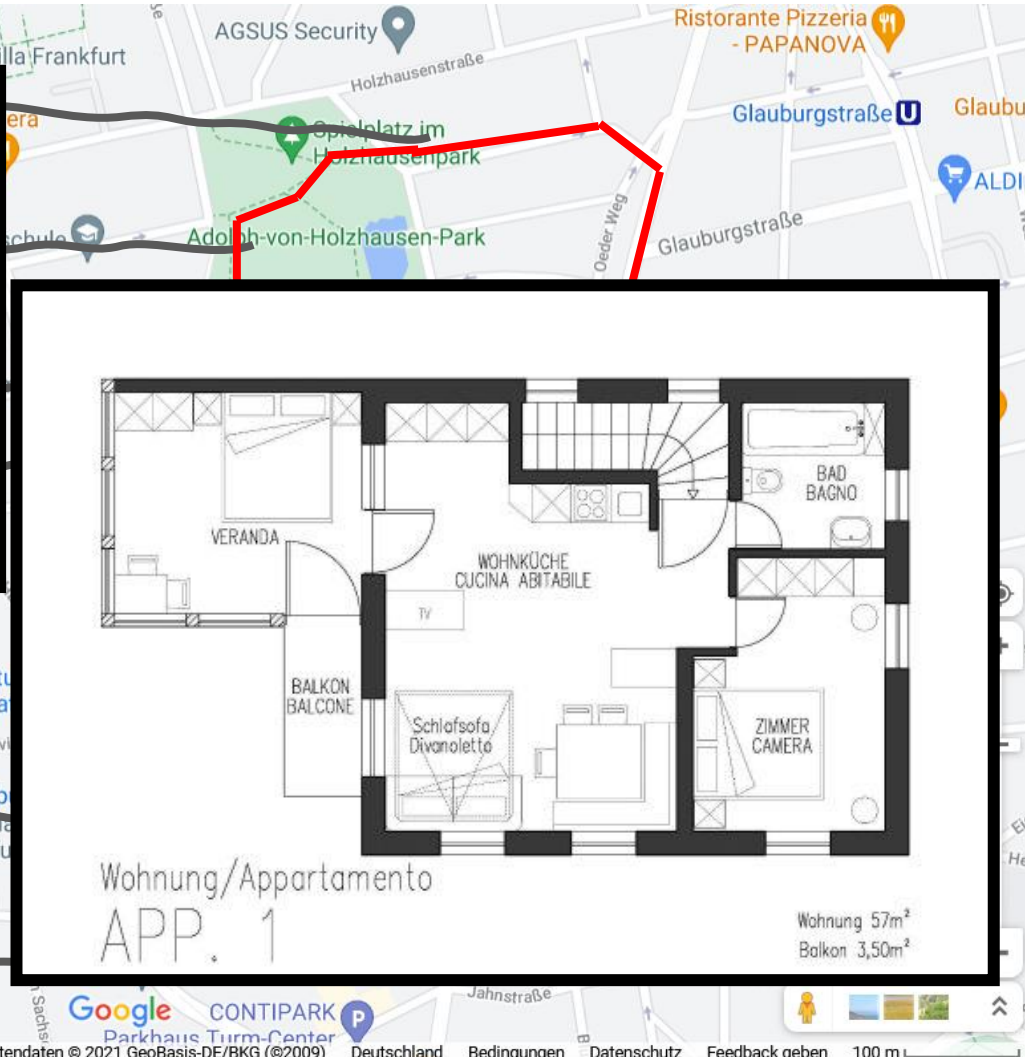
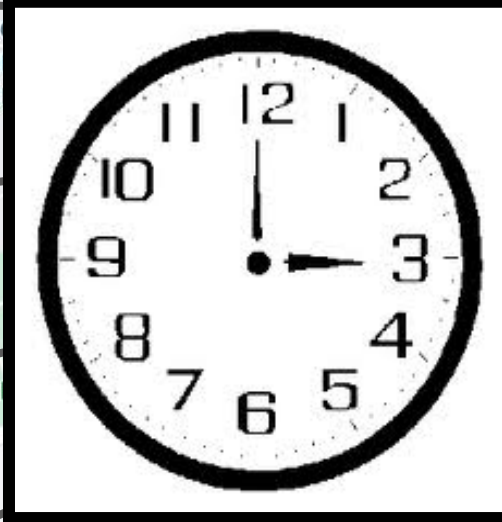
Teismelised, kes
mulle närvidele
käivad

Koer, kes mind
hirmutab

Siin elab
minu sõber

Siin elab naine,
kes näeb välja
nagu mu ema.

Minu kool

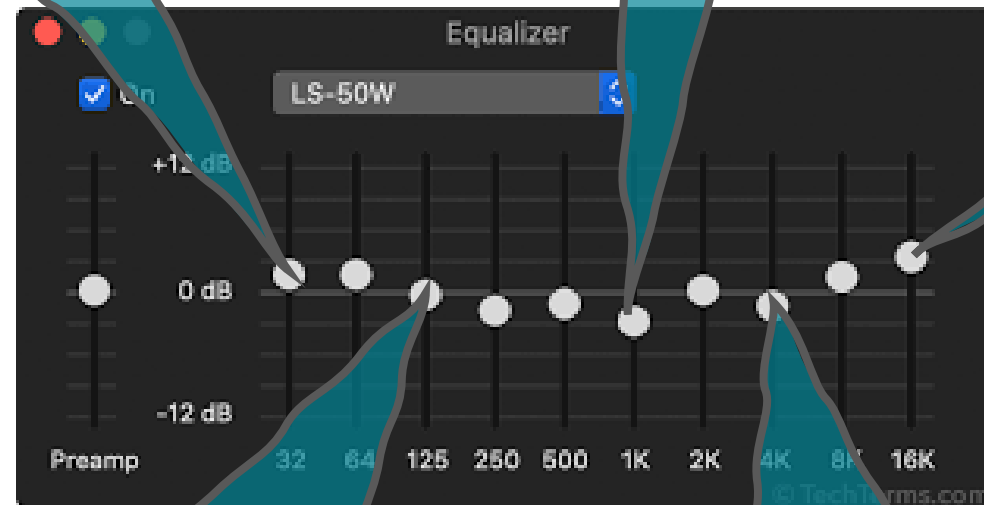

Mõista tundeid kui sõpru

Armastus ühendab meid ja näitab meile, kes/mis on meile oluline.

Viha ajendab meid muutma seda, mis meile ei sobi.

Hirm hoiatab ja teeb meid ettevaatlikuks

Leina ulatus näitab, kui oluline kadunud inimene meile oli.

Häbi ja süütunne hoiatavad meid, kui astume oma normide vastu.

- Turvalised suhted
- Teadmised trauma kohta
- **Turvalised grupid**
- Traumapedagoogilise suhtumisega meeskonnad

Individaalsus, trauma ja grupidünaamika?

Inimese eneseväärikus sõltub enda aktsepteerimisest, eneseusaldusest ja sellest, kui **enesetõhusalt** on ta ennast **sotsiaalsetes kontaktides** kogeda saanud.

Eneseregulatsiooni protsesside kadumine põhjustab...

Häireid mina-tunnetuses

Isoleerituse tunne, autobiograafiliste mälestuste kadu ja häired kehatajus

Ebapiisavat afekti- ja impulsikontrolli,

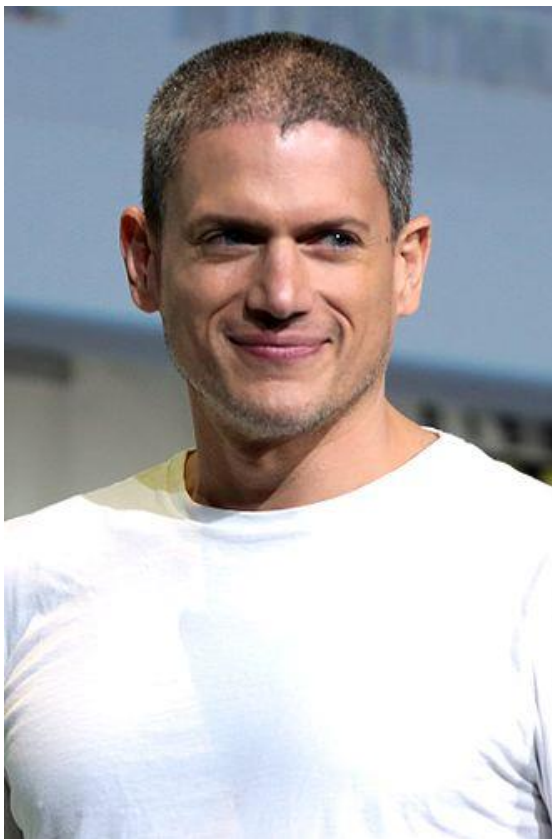
sh agressiivset käitumist enda ja teiste suhtes

Ebakindlust suhetes,

nt umbusaldamist, kahtlustamist, harjumuste puudumist, isoleeritust.

(van der Kolk)

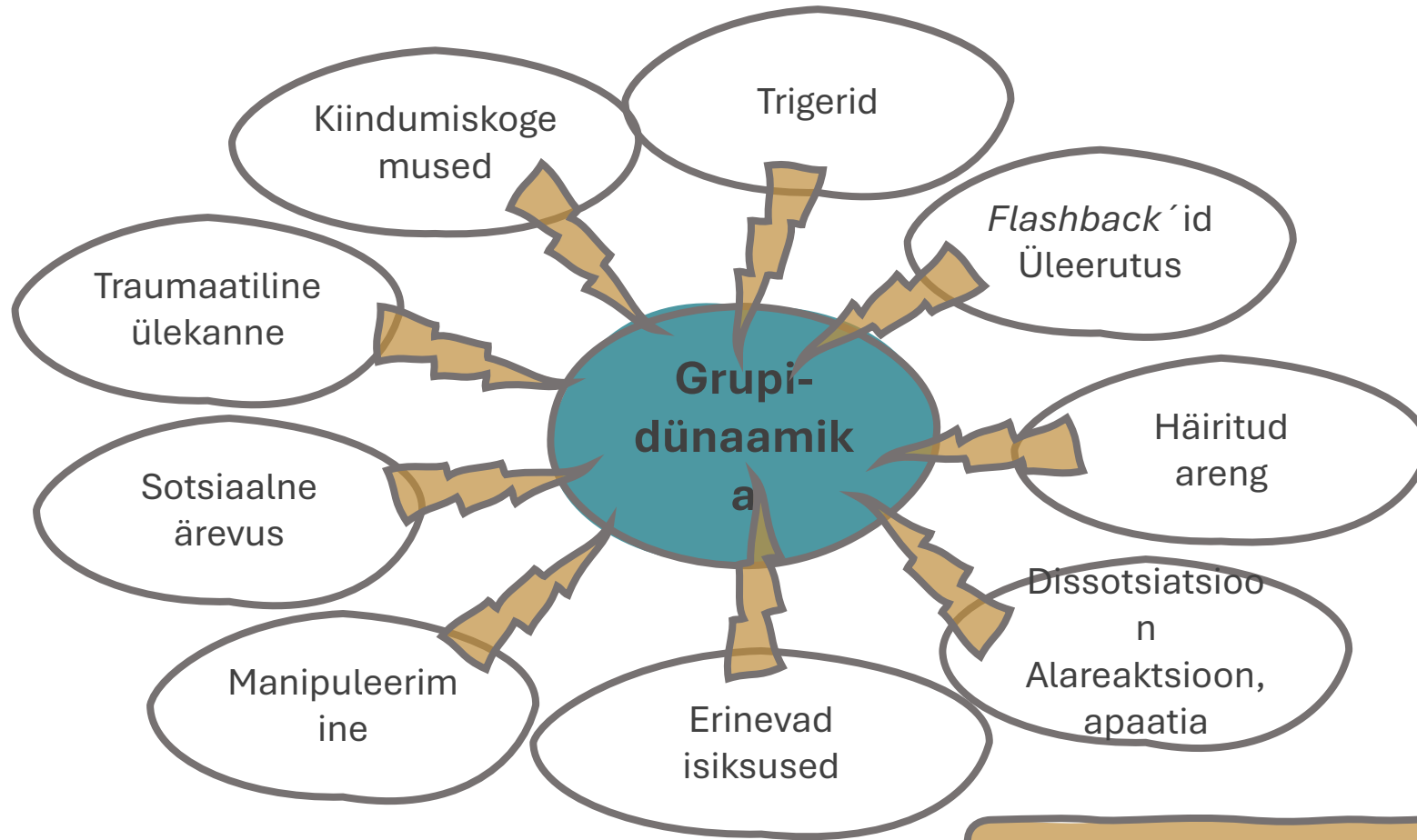
**Me töötame üksikute huntide ehk
üksivõitlejate salgaga**

„Ma nimetaksin seda, kus ma üles kasvasin, ellujäämisrežiimiks. Kui elad ellujäämisrežiimis, siis keskendud sellele, et päev ellu jäädes õhtusse saata. Ja kui sa oled selles režiimis vanuses 5, 10 ja 15, siis ei jagu seal kuigi palju ruumi sõnadele nagu *kogukond, meie ja meile*. On ainult ruumi sõnadele *mina ja mulle* (...) ja sa hüüad abi järele ainult siis, kui tõesti usud, et on abi, mille järele hüüda.“

Wentworth Miller

Destruktiivsed jõud grupidünaamikas

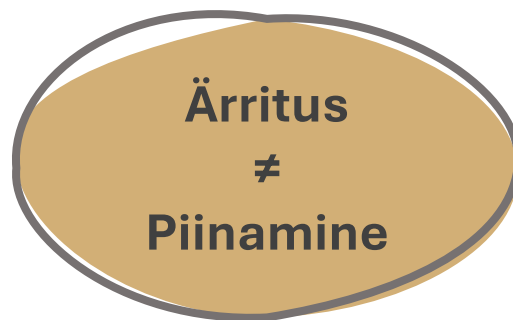

**Töötame samaaegselt paljude
läbipõimunud traumasümptomitega**

Võivad olla **teada** üksikutele või **kõigile rühma liikmetele**.

Rühma liikmed võivad trigereid **teadlikult vallandada**.

Rühm võib **aidata päästikuid ära tunda** ja neid vältida.

Lapsed **saavad õppida** rühmas **trigeritega toimetulemist**.

Rühma toetav jõud

"Sotsiaalsete sidemete taastamine
algab avastamisest, et ma ei ole üksi.

Mitte kusagil mujal ei tunne ohver seda nii vahetult
ja veenvalt kui grupis."

Judith L Herman

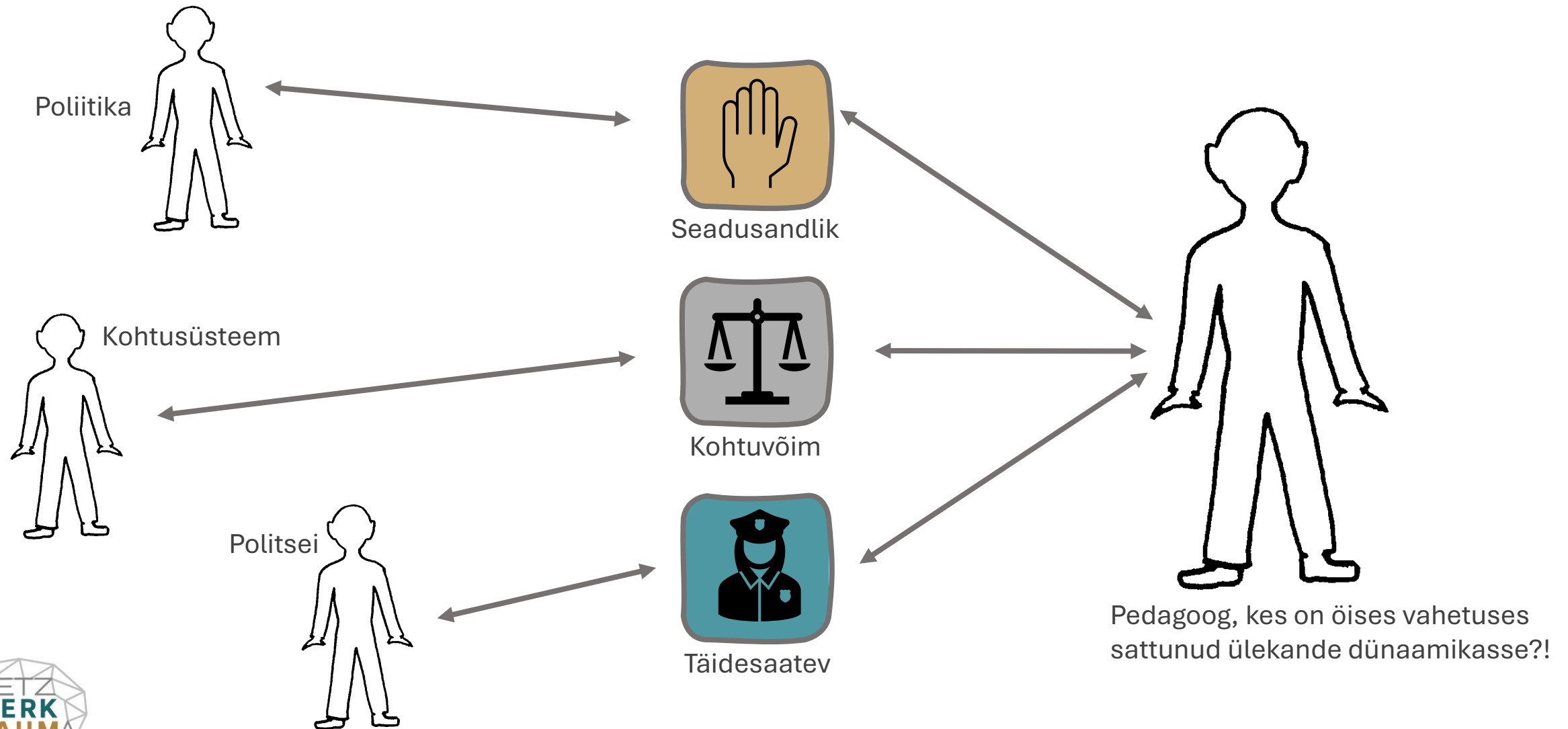
Grupipedagoogide ülesanded

- **"Meie-tunde" ja "rühmakultuuri" loomine**
Rituaalid, dokumenteerimine laste jaoks
Positiivsed tähelepanekud ja tagasiside kogu rühma kohta
- **Isikuna kohal olla ja olla olemas**
Omaenda väärtused, ideaalid ja tegutsemisjuhised, mitte peituda reeglite taha
- **Rühmatöö on meeskonnatöö**
Oma rolli reflekteerimine grupis ja meeskonnas
Kollegiaalne kooskasvamine ja partnerlus
Tunnistada rollide mitmekesisuse vajadust tiimis

- Turvalised suhted
- Teadmised trauma kohta
- Turvalised grupid
- Traumapedagoogilise suhtumisega meeskonnad

Keda reguleerivad reeglid ?!

Pedagoogiline argipäev on
absoluutse monarhia viimane kants!

... aga seni oli alati
okei endale võileib
teha, kui olid
näljane?!

Vaiki, sa vääritu!
Ma juba ütlesin: 14
päeva telekakeeldu ja
see jääbki nii!!!

Mina lasen
jalga!!!

Louis XIV töötab täna päevases
vahetuses.

Grupireeglid

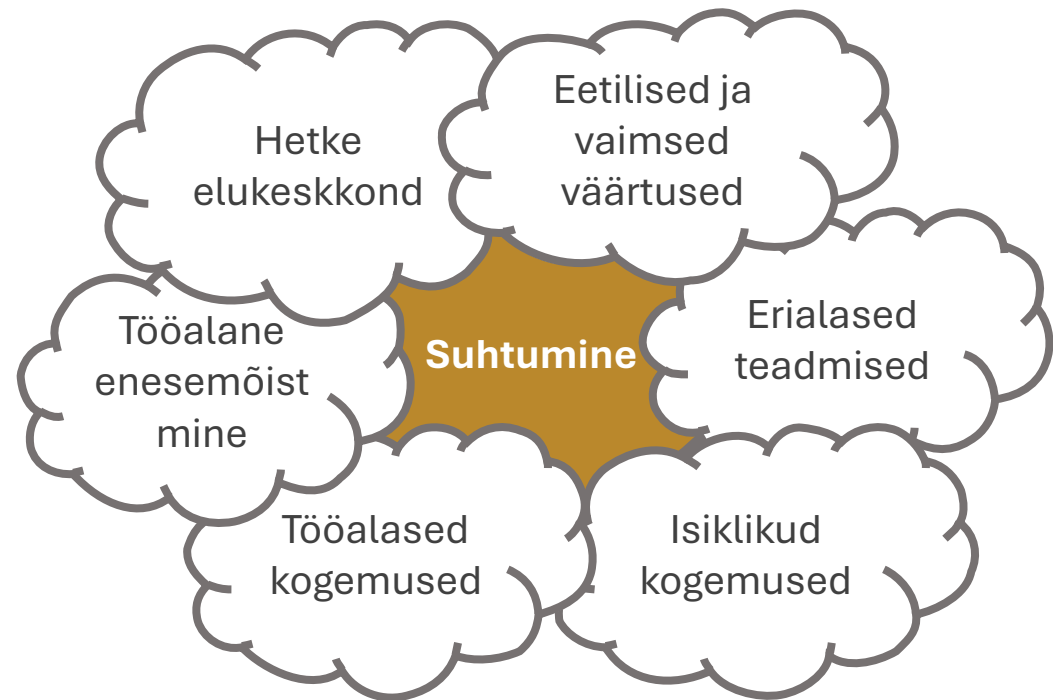
- Reeglite kogumikud annavad pedagoogidele turvatunde.
- Kui teil on suhtumine, siis ei ole teil reegleid vaja.
- Õigus ei seisne selles, et kõik saavad sama, vaid selles, et igaüks saab seda, mida ta vajab.

Hans-Jörg Kothen

Reeglid *versus* suhtumine

Suhtumine on midagi **individuaalset** ja **isiklikku**. See **areneb pidevalt**, kui seisame silmitsi ja integreerime endasse **omaenda elu kogemusi**, õpitud **väärtusi** ning **uusi muljeid ja arusaamu**.

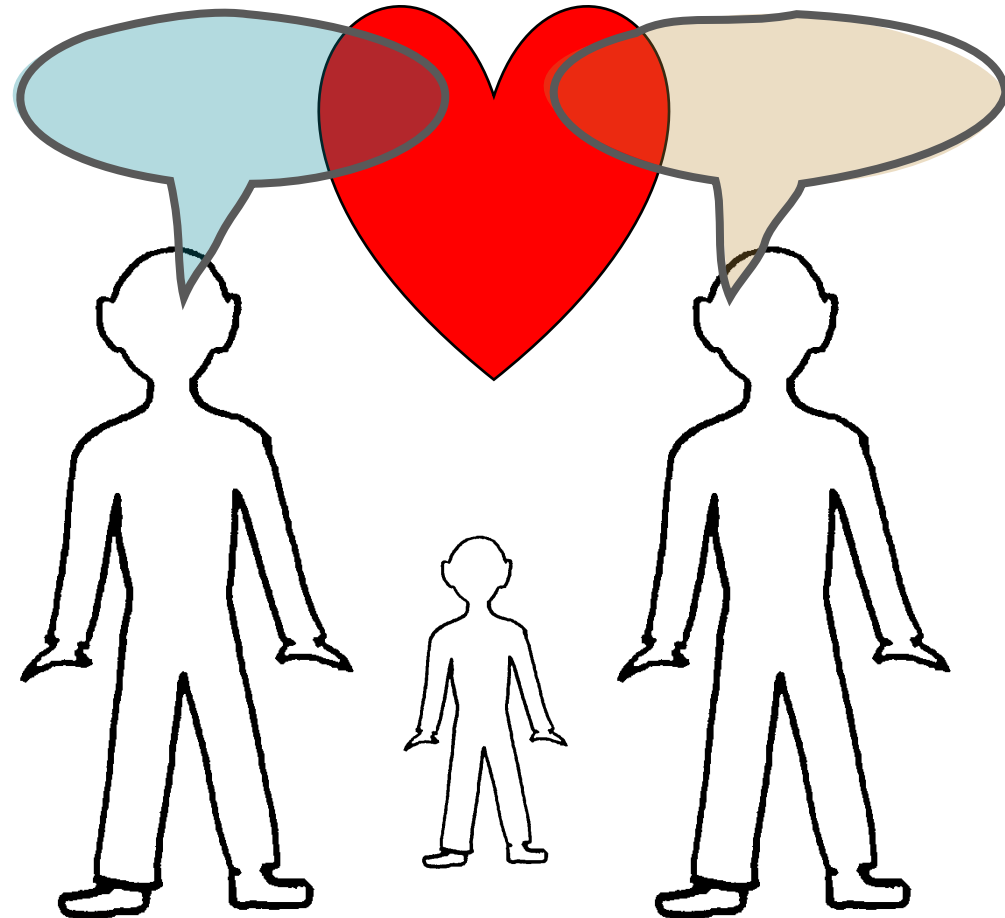

Kasvatusalane partnerlus

Kui kaks täiskasvanut
armastavad teineteist

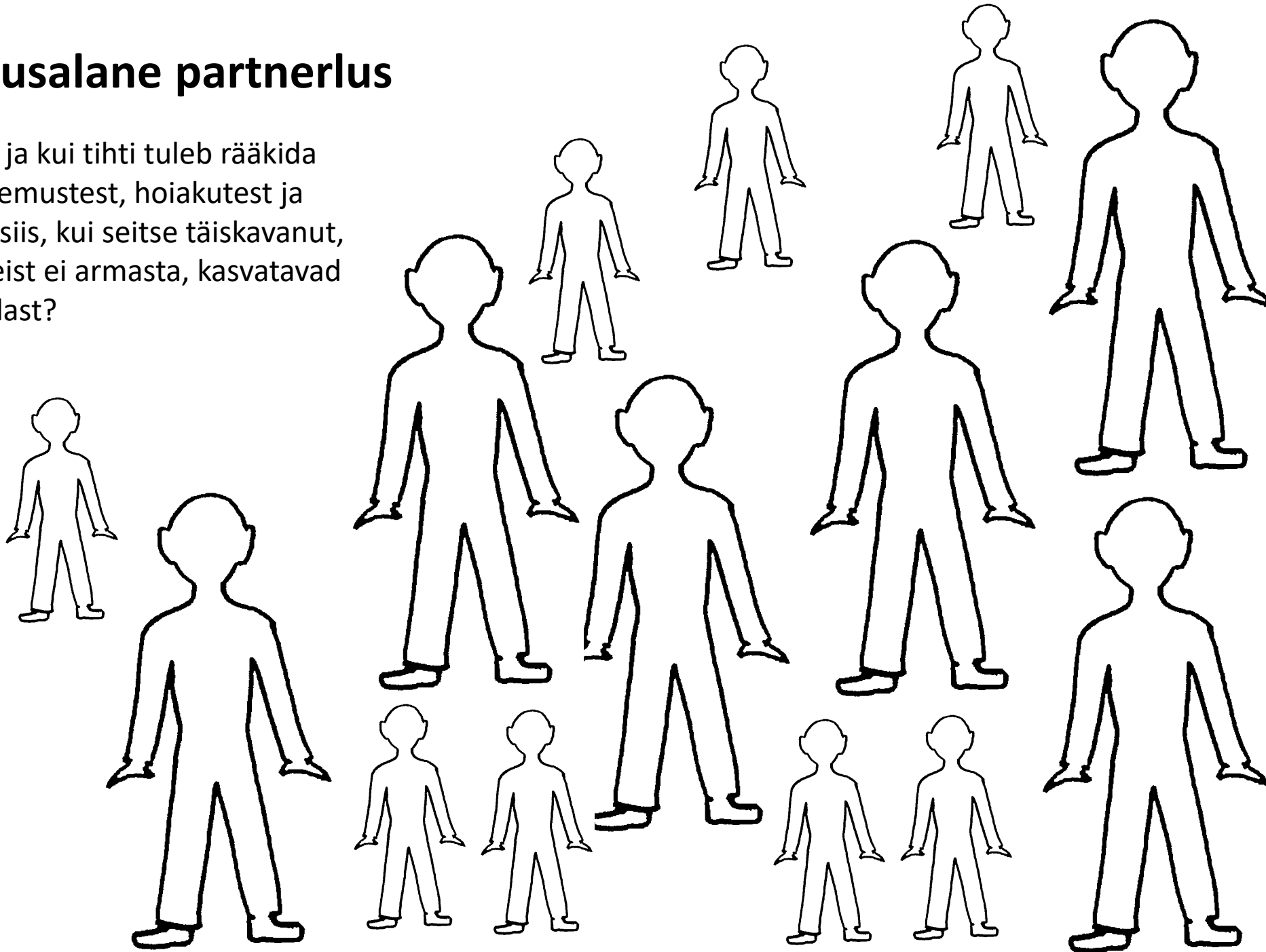
ja kasvatavad üht last,

tuleb neil palju rääkida
omaenda kogemustest,
hoiakutest ja piiridest.

Kasvatusalane partnerlus

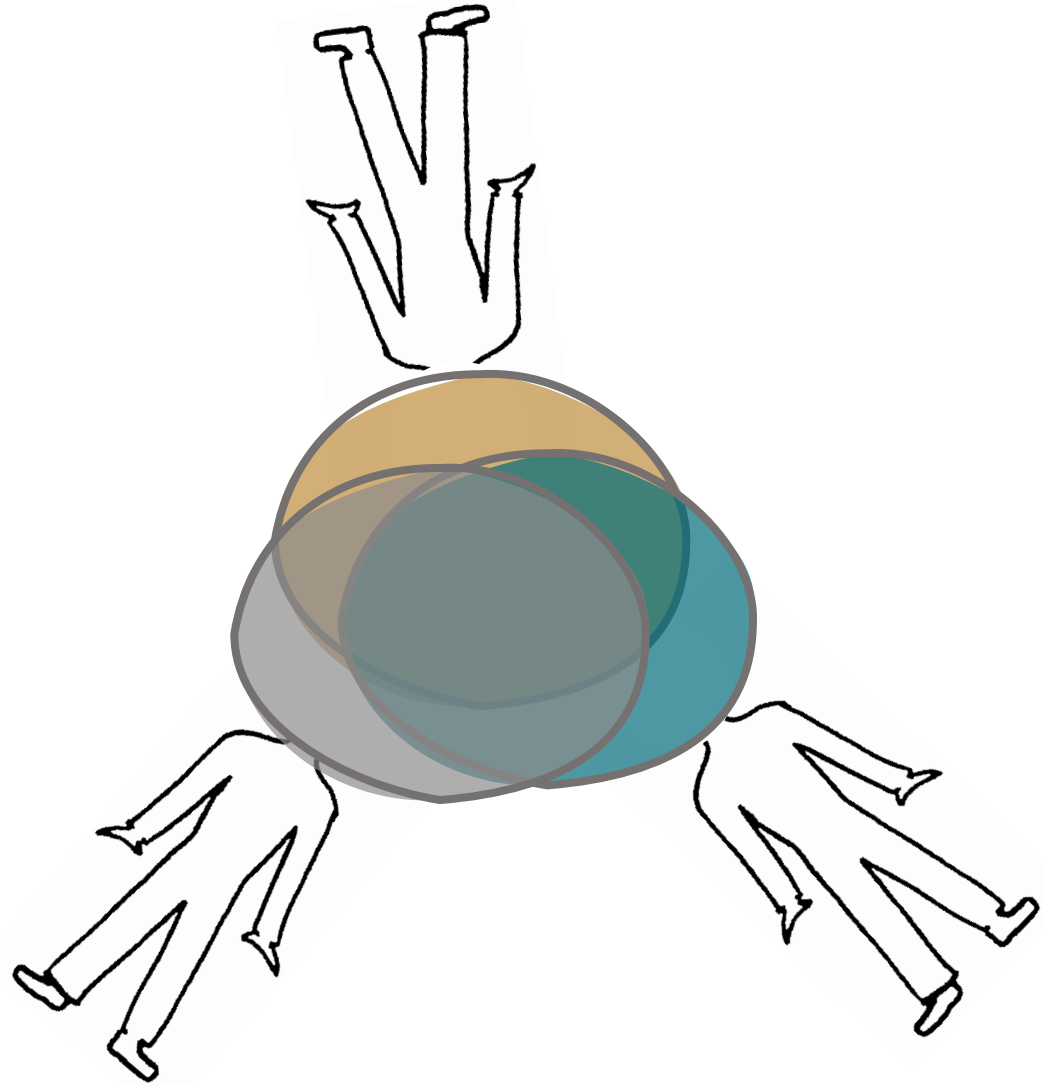
Kui palju ja kui tihti tuleb rääkida oma kogemustest, hoiakutest ja piiridest siis, kui seitse täiskavanut, kes üksteist ei armasta, kasvatavad üheksat last?

Reeglid *versus* suhtumine

Kollektiivne suhtumine on pigem ristumiskoht kui kompromiss.

Seetõttu on oluline tegeleda mitte ainult sarnasustega, vaid - ja isegi palju enam - ka erinevustega.

Traumapedagoogiline suhtumine

Saksamaa Traumapedagoogika Ühing

„Hea/olulise põhjuse“ aktsepteerimine

"Kõigil, mida inimene oma loos näitab, on mingi mõte."

Tingimusteta tunnustus

„Nii on hea, nagu sa oled!"

Empaatiline kaasamine

"Ma usaldan, et sa saad hakkama, ja ma ei nõua sinult liiga palju."

Arusaam ekspertidest ja nende kaasamine

"Sul on eriline kompetents."

Läbipaistvus

"Igaühel on alati õigus võimalikult suurele selgusele!"

Rõõm ja nali

"Palju rõõmu aitab välja kanda suure koorma."

